

EN STUDIE OM BESÖKARNAS PÅVERKAN PÅ NATUREN I FÄRNEBOFJÄRDENS NATIONALPARK – OCH NATIONALPARKENS PÅVERKAN PÅ BESÖKARNA!

Charlotta Öhnfeldt

Frågor som jag besvarade i detta arbete var bland annat vilka ekosystemtjänster som är tillgängliga och nyttjas i Färnebofjärdens nationalpark, om nyttjandet av dessa kan ha någon inverkan på naturen, och i så fall hur? Hur påverkar det besökarna att vistas ute i naturen? Vem är besökaren och vad har denne för syfte och motiv med besöket?

Ekosystemtjänster är de direkta och indirekta bidragen från ekosystemet till människans välmående. Det finns fyra klasser av ekosystemtjänster, understödjande tjänster, försörjande tjänster, reglerande tjänster och kulturtjänster. Begreppet ekosystemtjänster fick sitt genomslag i början av detta sekel för att människan skulle få en djupare förståelse för kopplingen mellan naturen och sitt eget välbefinnande. Människors hälsa påverkas positivt av att vistas utomhus, och att arbeta för att fler kommer ut och får uppleva naturen kan på lång sikt skydda naturen genom människors kunskap om sin egen påverkan och effekt. Vilka ekosystemtjänster som utnyttjas av besökarna i Färnebofjärdens nationalpark var den primära frågan. Jag arbetade fram ett frågeformulär med 16 frågor angående besökarnas användande av nationalparken och vem besökaren är. 258 personer svarade på enkäten. De ekosystemtjänster som jag valde att undersöka i min studie var fisket, svamp- och bärplockning, friluftslivet, idrottsutövande, personlig rekreation, studier av kulturlandskapet, bullerreducering, religiösa och andliga erfarenheter, njuta av landskapet och den rena och friska luften. Min studie är viktig eftersom kunskap om dessa saker krävs för att vi skall kunna förbättra besökarnas naturupplevelse utan att de sliter på naturen. Den är också viktig när det gäller utveckling, planering och förvaltning av friluftslivet och naturturismen. Det är viktigt att veta om och hur ofta nationalparkens anläggningar används för att förstå hur dessa skall skötas och om det behövs nya anläggningar. Färnebofjärdens nationalpark ligger på gränsen mellan Dalarnas, Västmanlands, Upplands och Gävleborgs län och stiftades 1998 med motiveringen att ”bevara ett unikt älvlandskap med omgivande värdefulla skogar och våtmarker i väsentligen orört skick”. Färnebofjärden är en populär nationalpark bland sina besökare, tre fjärdedelar av de som svarat på min enkät skrev att det allmänna intrycket efter besöket var ”mycket bra endast några få saker kunde varit bättre” och ”helt perfekt”. De ekosystemtjänster som nyttjas i högst grad är den rena och friska luften, njuta av landskapets estetiska delar och tystnaden. Anledningar till att luften anses bättre i nationalparken kan vara minskad trafik och minimal uppvärmning av hus (som annars är de största problemen när det gäller luftföroreningar), det går ingen tung trafik i nationalparken och det finns knappt några hus på 10 000 ha stor yta. Att njuta av landskapets estetiska delar anser jag enbart ha en positiv effekt på människans hälsa. Angående tystnaden i nationalparken så minskar buller vid grönområden och parker så som nationalparker. Det verkar som att man i Färnebofjärdens nationalpark har hittat en god balans mellan besökare och naturskydd och utnyttjandet verkar inte vara oansvarigt.

Examensarbete i biologi 45 hp till masterexamen, 2014

Institutionen för biologisk grundutbildning, Uppsala universitet och Länsstyrelsen i Gävleborg
Handledare: Brita Svensson (Uppsala universitet) och Ingvar Westman (Länsstyrelsen i Gävleborg)